

Praktická príručka –

Právomoc a rozhodné právo
v medzinárodných spotrebiteľských
zmluvách

*Spravodlivosť
a spotrebiteľia*

Text bol dokončený v 2018

Európska komisia ani iná osoba, ktorá koná v mene Komisie nenesie zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2018

© Európska únia, 2018

Opakované použitie je povolené len s uvedením zdroja.

Politiku opätovného použitia dokumentov Európskej únie upravuje rozhodnutie 2011/833/EÚ (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iného materiálu, ktorý nie je predmetom autorského práva EÚ, je potrebné povolenie priamo od držiteľov práv.

Photo credits:

P. 3: © iStock.com/ seb_ra

P. 6: © iStock.com/ Poike

P. 8: © iStock.com/ ipopba

P. 11: © iStock.com/ Rawpixel Ltd

Print ISBN 978-92-79-81579-9 doi:10.2838/1504 DS-04-18-306-SK-C

PDF ISBN 978-92-79-81572-0 doi:10.2838/4661 DS-04-18-306-SK-N

Obsah

Účel a právne postavenie praktickej príručky	2
I. Úvod	3
II. Oblasti, na ktoré sa vzťahuje táto príručka	6
Spotrebiteľské zmluvy, na ktoré sa príručka vzťahuje	6
Kto je „spotrebiteľ“ v zmysle nariadení Brusel I/Rím I?	6
Na aké druhy podnikateľov sa vzťahuje táto príručka?	7
III. Ktorý súd má právomoc rozhodovať o spore týkajúcom sa spotrebiteľskej zmluvy?	8
Prípady, keď je spotrebiteľ žalobcom	8
Prípady, keď je spotrebiteľ žalovaným	9
Prípady, v ktorých existuje dohoda o voľbe súdu	9
Určenie sídla podnikateľa	10
IV. Ktorý právny poriadok sa vzťahuje na spor týkajúci sa spotrebiteľskej zmluvy?	11
Obmedzená voľnosť strán	11
Rozhodné právo v prípade, že nedošlo k voľbe rozhodného práva	12
Zmluvy, na ktoré sa nevzťahuje článok 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I	12
Čo zahŕňa rozhodné právo?	13
V. Judikatúra	14
Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie	14
Vybraná vnútroštátna judikatúra	17
VI. Celkové závery	20

ÚČEL A PRÁVNE POSTAVENIE PRAKTICKEJ PRÍRUČKY

Účel a právne postavenie praktickej príručky

Cieľom tejto praktickej príručky je poskytnúť prehľad príslušných právnych ustanovení a judikatúry vo veciach (medzinárodnej) právomoci a rozhodného práva v sporoch týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv. Príručka má slúžiť najmä ako pomôcka pre odborníkov pri ich práci. V príručke sa neposkytuje vyčerpávajúca analýza a nie je ňou dotknutý záväzný výklad uvedených právnych nástrojov Súdnym dvorom Európskej únie.

I. Úvod

Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 Brusel I (prepracované znenie)¹ a nariadenie (ES) č. 593/2008² Rím I obsahujú osobitné ustanovenia o určení členských štátov, ktorých súdy majú právomoc riešiť spory týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv, a o určení rozhodného práva pre takéto zmluvy. Tieto osobitné ustanovenia sa odchyľujú od všeobecných zásad v oblasti právomoci a rozhodného práva v záujme ochrany spotrebiteľov ako slabšej zmluvnej strany. Osobitné ustanovenia vo všeobecnosti umožňujú žalovať chránenú stranu len na súdoch príslušných pre jej bydlisko, ale poskytujú tejto strane možnosť zvoliť si jurisdikciu, pokiaľ vystupuje ako žalobca.

Na druhej strane, zmluvné strany spotrebiteľskej zmluvy majú v zásade zmluvnú voľnosť zvoliť si rozhodné právo (za predpokladu určitej minimálnej ochrany spotrebiteľa podľa právneho poriadku krajiny jeho obvyklého pobytu) a v obmedzenom rozsahu aj právomoc (pozri oddiely III a IV). To znamená, že v prípade sporu

sa pri určovaní rozhodného práva a právomoci vždy vychádza v prvom rade z podmienok spotrebiteľskej zmluvy.

V sporoch medzi spotrebiteľom a podnikateľom je podľa nariadení Brusel I (prepracované znenie) a Rím I hlavným kolíznym kritériom spájajúcim spor s konkrétnym súdom a konkrétnym rozhodným právom miesto, kde má spotrebiteľ

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 20.12.2012, s. 1).

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6).

I. ÚVOD

bydlisko alebo obvyklý pobyt. Spotrebiteľ má prístup k súdom v členskom štáte, v ktorom má bydlisko, a na vyriešenie sporu sa vo všeobecnosti uplatní právny poriadok členského štátu, v ktorom má obvyklý pobyt.

Na zmluvy o predaji tovaru na splátky, zmluvy o úvere splatnom v splátkach alebo na akúkoľvek inú formu úveru na financovanie predaja tovaru sa vzťahujú osobitné pravidlá týkajúce sa právomoci. Právomoc, ako aj pravidlá rozhodného práva sa navyše vzťahujú na zmluvy uzatvorené s osobou, ktorá vykonáva obchodnú alebo podnikateľskú činnosť v krajine bydliska alebo obvyklého pobytu spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takúto činnosť do tejto krajiny či niekoľkých krajín vrátane danej krajiny, pričom zmluva patrí do rozsahu takejto činnosti. Pojem „smerovanie činnosti“ do inej krajiny má preto značný praktický význam a je predmetom judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (pozri oddiel V).

Chronológia nariadení Brusel I a Rím I

Nariadenie Brusel I:

- Bruselský dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach z roku 1968. Pôvodná verzia Bruselského dohovoru z roku 1968 obsahovala časť o právomoci vo veciach týkajúcich sa predajov na splátky a úvery, v ktorej nebolo uvedené, že sa vzťahuje výslovne na spotrebiteľské zmluvy. Spočiatku sa toto pravidlo o právomoci uplatňovalo len na zmluvy o predaji na splátky a na úvery. Na ostatné spotrebiteľské zmluvy sa uplatňovali všeobecné pravidlá o zmluvách, v rámci ktorých sa právomoc súdu stanovovala podľa miesta zmluvného plnenia daného záväzku (článok 5 ods. 1). Súdny dvor Európskej únie však vo svojej judikatúre vykladal toto pravidlo osobitným spôsobom tak, že zahŕňa aj „súkromných konečných spotrebiteľov“. Takýto jurisprudenčný prístup bol neskôr zahnutý do zmeneného znenia Bruselského dohovoru (z roku 1978) a následne do nariadenia Brusel I (44/2001/ES);
- Dohovor o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva z roku 1978 k Bruselskému dohovoru z roku 1968: v súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie a návrhom článku 5 budúceho

Rímskeho dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky bol oddiel 4 Bruselského dohovoru zmenený tak, aby sa ďalej vzťahoval aj na spotrebiteľské zmluvy;

- 22. december 2000: nariadením Rady (ES) č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa zaviedli dve dôležité zmeny: zjednodušili sa podmienky uplatňovania oddielu 4 a jeho pôsobnosť sa rozšírila na zmluvy o balíku cestovných služieb;
- 10. január 2015: od tohto dňa bolo nariadenie Brusel I (44/2001/ES) nahradené nariadením Brusel I (prepracované znenie) (1215/2012/EÚ). Nariadenie Brusel I (prepracované znenie) sa uplatňuje pri konaniach, ktoré sa začali 10. januára 2015 alebo neskôr; nariadenie č. 44/2001/ES sa naďalej uplatňuje pri konaniach, ktoré sa začali pred týmto dátumom. Nariadenie Brusel I (prepracované znenie) obsahovalo jednu dôležitú zmenu, a to rozšírenie ochrany poskytovanej spotrebiteľom aj v situáciách, keď má podnikateľ sídlo mimo Európskej únie.

Nariadenie Rím I:

- Rímsky dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z roku 1980: dohovor obsahoval osobitné ustanovenia týkajúce sa rozhodného práva pre spotrebiteľské zmluvy;
- 17. jún 2008: nariadením Rím I sa nahrádza Rímsky dohovor z roku 1980 a zjednodušujú sa podmienky uplatňovania ustanovení týkajúcich sa rozhodného práva pre spotrebiteľské zmluvy v súlade so zmenami zavedenými nariadením č. 44/2001 týkajúcimi sa právomoci v takýchto zmluvách. Rímsky dohovor z roku 1980 sa naďalej vzťahuje na Dánsko z dôvodu výnimky Dánska z uplatňovania občianskoprávných nástrojov vrátane nariadenia Rím I, ako aj na niektoré námorské územia členských štátov, ktoré sa nepovažujú za územie EÚ podľa Zmluvy o fungovaní EÚ. Nariadenie Rím I sa uplatňuje na zmluvy uzavreté po 17. decembri 2009.

Pokiaľ sa ustanovenia týchto nástrojov nezmenia, zostáva judikatúra týkajúca sa výkladu jednotlivých ustanovení platná.

II. OBLASTI, NA KTORÉ SA VZŤAHUJE TÁTO PRÍRUČKA

II. Oblasti, na ktoré sa vzťahuje táto príručka

→ Spotrebiteľské zmluvy, na ktoré sa príručka vzťahuje

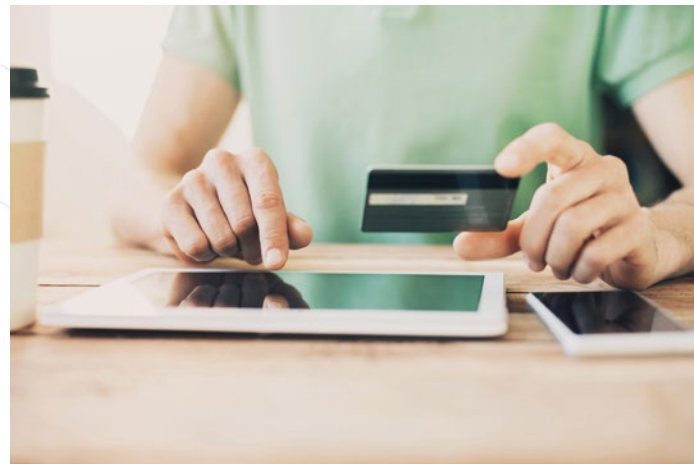
Príručka sa týka len občianskoprávných a obchodných vecí a nezahŕňa otázky, ako sú výnosy, clá a správne veci, ktoré sú mimo rozsahu pôsobnosti nariadení Brusel I a Rím I.

Zameriava sa len na určenie právomoci súdov a rozhodného práva v spotrebiteľských zmluvách s cezhraničným prvkom, ktoré sú zahrnuté do rozsahu pôsobnosti režimov stanovených v nariadeniach Brusel I a Rím I, a nezahŕňa otázky hmotného práva.

→ Kto je „spotrebiteľ“ v zmysle nariadení Brusel I/Rím I?

Podľa pravidiel nariadení Brusel I a Rím I sa zmluvná strana považuje za oprávnenú na osobitnú ochranu poskytovanú spotrebiteľom, ak bola zmluva uzatvorená na účel, „ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo jej predmetu činnosti alebo výkonu povolania“. Keďže podmienkou uplatnenia nariadenia Brusel I (pravidiel o právomoci) je, že spotrebiteľ má bydlisko v členskom štáte EÚ, na účel uplatnenia pravidiel

o rozhodnom práve (nariadenie Rím I) môže mať spotrebiteľ obvyklý pobyt v rámci EÚ alebo mimo nej. Súdny dvor Európskej únie vykladal tento pojem v niekoľkých prípadoch; najdôležitejšie z nich sa uvádzajú v oddiele V.

II. OBLASTI, NA KTORÉ SA VZŤAHUJE TÁTO PRÍRUČKA

→ Na aké druhy podnikateľov sa vzťahuje táto príručka?

Pravidlá týkajúce sa právomoci a rozhodného práva, na ktoré sa vzťahuje táto príručka, sa týkajú aj spotrebiteľských zmlúv uzatvorených s podnikateľom ako druhou zmluvnou stranou. Zatiaľ čo pravidlá rozhodného práva majú všeobecné uplatnenie, a preto sa uplatňujú bez ohľadu na sídlo podnikateľa, či už v rámci EÚ alebo mimo nej, pravidlá týkajúce sa právomoci sú diferencovanejšie. Kým v prípade konaní začatých pred 10. januárom 2015 by sa ochranné pravidlá nariadenia Brusel I uplatňovali iba v prípade podnikateľov s organizačnou zložkou, obchodným zastúpením alebo inou pobočkou v jednom z členských štátov EÚ, pri konaniach začatých po tomto dátume by sa tieto pravidlá vzťahovali na podnikateľov bez požiadavky týkajúcej sa ich sídla.

III. KTORÝ SÚD MÁ PRÁVOMOC ROZHODOVAŤ O SPORE TÝKAJÚCOM SA SPOTREBITEĽSKEJ ZMLUVY?

III. Ktorý súd má právomoc rozhodovať o spore týkajúcom sa spotrebiteľskej zmluvy?

→ Prípady, keď je spotrebiteľ žalobcom

Podľa nariadenia Brusel I (prepracované znenie)³ má spotrebiteľ-žalobca možnosť žalovať buď v členskom štáte, v ktorom má bydlisko druhá strana, ak má druhá strana sídlo v EÚ, alebo bez ohľadu na sídlo druhej strany v členskom štáte EÚ alebo v tretej krajine na súde v mieste, kde má bydlisko. V prvom prípade sa v nariadení určuje iba medzinárodná právomoc, pričom právomoc konkrétneho súdu, na ktorom má byť žaloba podaná, sa stanovuje na základe vnútroštátneho procesného práva príslušného štátu. V druhom prípade sa v nariadení stanovuje medzinárodná aj miestna právomoc, čo znamená, že spotrebiteľ môže žalovať len v mieste svojho bydliska.

³ V článku 18 ods. 1 nariadenia Brusel I (prepracované znenie) sa uvádza toto: 1. Spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo – bez ohľadu na bydlisko druhého účastníka – na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa.

III. KTORÝ SÚD MÁ PRÁVOMOC ROZHODOVAŤ O SPORE TÝKAJÚCOM SA SPOTREBITEĽSKEJ ZMLUVY?

→ Prípady, keď je spotrebiteľ žalovaným

Ak sa začne konanie proti spotrebiteľovi, právomoc majú sudy členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko. V nariadení⁴ sa v tomto prípade určuje iba medzinárodná právomoc, miestna právomoc sa stanovuje vo vnútroštátnom procesnom práve členského štátu. V Jenardovej správe, ktorá je pripojená k Bruselskému dohovoru z roku 1968, sa jasne stanovuje, že rozhodujúcim časom na určenie bydliska spotrebiteľa je čas začatia konania.

V obidvoch uvedených situáciách, či už je spotrebiteľ žalobcom alebo žalovaným, má druhá strana právo podať protinávrh na súd, na ktorom prebieha konanie o pôvodnom nároku⁵.

⁴ V článku 18 ods. 2 nariadenia Brusel I (prepracované znenie) sa uvádza toto:
2. Druhý účastník zmluvy môže žalovať spotrebiteľa len na súdoch členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko.

⁵ V článku 18 ods. 3 nariadenia Brusel I (prepracované znenie) sa uvádza toto:
3. Tento článok nemá vplyv na právo uplatniť vzájomný nárok na súde, na ktorom sa podľa tohto oddielu koná o pôvodnom nároku.

→ Prípady, v ktorých existuje dohoda o voľbe súdu

Spotrebiteľské zmluvy môžu zahŕňať aj dohody o voľbe súdu. Takéto dohody sú však platné len vtedy, ak spĺňajú požiadavky stanovené v článku 19 nariadenia Brusel I⁶.

V súlade s prvým odsekom je takáto dohoda platná v prípade, ak sa dojedná „po vzniku sporu“. V Jenardovej správe sa jasne vysvetľuje, že spor nastane „hneď“, ako sa strany nedohodnú na konkrétnom bode a ak sa bezprostredne očakávajú alebo plánujú súdne konania“.

Dohoda o voľbe súdu obsiahnutá v spotrebiteľskej zmluve by mohla byť platná aj v situácii, keď sa spotrebiteľovi poskytnú

⁶ V článku 19 nariadenia Brusel I (prepracované znenie) sa uvádza toto:

Od ustanovení tohto oddielu sa možno odchyliť len dohodou:

1. dojednanou po vzniku sporu;
2. ktorá umožňuje spotrebiteľovi začať konanie na iných súdoch, než tých, ktoré sú uvedené v tomto oddiele, alebo
3. dojednanou medzi spotrebiteľom a druhým účastníkom zmluvy, ak obaja majú v čase uzavretia zmluvy bydlisko alebo obvyklý pobyt v tom istom členskom štáte, a ktorá udeľuje právomoc súdom tohto členského štátu za predpokladu, že takáto dohoda nie je v rozpore s právnym poriadkom tohto členského štátu.

III. KTORÝ SÚD MÁ PRÁVOMOC ROZHODOVAŤ O SPORE TÝKAJÚCOM SA SPOTREBITEĽSKEJ ZMLUVY?

ďalšie možnosti, ako podať žalobu, nad rámec tých, ktoré už má k dispozícii (článok 19 ods. 2).

Podľa článku 19 ods. 3 sa napokon účastníkom spotrebiteľskej zmluvy umožňuje vstúpiť do takýchto dohôd o voľbe súdu, ak majú obaja bydlisko alebo obvyklý pobyt v tom istom členskom štáte a dohoda udeľuje právomoc súdom daného členského štátu, pokiaľ takáto dohoda nie je v rozpore s právnym poriadkom tohto členského štátu. Toto ustanovenie má praktický význam v situácii, keď sa spotrebiteľ po uzatvorení dohody o voľbe súdu presťahuje do iného členského štátu.

→ Určenie sídla podnikateľa

V nariadení Brusel I (prepracované znenie) (v článku 63) sa stanovuje, že ak je podnikateľom obchodná spoločnosť alebo právnická osoba, bydlisko má v mieste, kde má:

- registrované sídlo, alebo
- ústredie, alebo
- hlavné miesto podnikateľskej činnosti.

Spoločnosť má teda bydlisko v EÚ dokonca aj vtedy, keď je v EÚ len jedno z uvedených miest.

Keď podnikateľ nemá bydlisko v členskom štáte, ale má v ňom „organizačnú zložku, obchodné zastúpenie alebo inú pobočku“ a vznikne spor vyplývajúci z prevádzky danej organizačnej zložky, obchodného zastúpenia alebo pobočky, bude sa za bydlisko podnikateľa považovať tento členský štát (článok 17 ods. 2).

IV. KTORÝ PRÁVNÝ PORIADOK SA VZŤAHUJE NA SPOR TÝKAJÚCI SA SPOTREBITEĽSKEJ ZMLUVY?

IV. Ktorý právny poriadok sa vzťahuje na spor týkajúci sa spotrebiteľskej zmluvy?

→ Obmedzená voľnosť strán

Na základe nariadenia Rím I sa účastníkom spotrebiteľskej zmluvy umožňuje vybrať si právny poriadok, ktorým sa budú upravovať akékoľvek otázky týkajúce sa zmluvy, takýto výber však podlieha určitým kogentným normám zameraným na ochranu spotrebiteľa ako slabšej strany zmluvy⁷.

⁷ Článok 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I znie:

1. Bez toho, aby boli dotknuté články 5 a 7, zmluva uzavretá fyzickou osobou na účel, ktorý sa môže považovať za patriaci do oblasti mimo jej predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „spotrebiteľ“), s inou osobou, ktorá koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu povolania (ďalej len „podnikateľ“), sa spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa za predpokladu, že podnikateľ:

- a) vykonáva svoju obchodnú alebo podnikateľskú činnosť v krajine obvyklého pobytu spotrebiteľa alebo
- b) akýmkoľvek spôsobom smeruje takú činnosť na túto krajinu alebo niekoľko krajín vrátane tejto krajiny a zmluva patrí do rozsahu tejto činnosti.

2. Bez ohľadu na odsek 1 si strany môžu v súlade s článkom 3 zvoliť rozhodné právo pre zmluvu, ktorá spĺňa požiadavky odseku 1. Takáto voľba rozhodného práva však nesmie viesť k tomu, že spotrebiteľ bude zbavený ochrany vyplývajúcej z ustanovení, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou podľa práva, ktoré by v prípade absencie voľby bolo na základe odseku 1 rozhodným.

Ak si teda strany ako rozhodné právo zvolili iný právny poriadok než právny poriadok spotrebiteľa, podľa článku 6 ods. 2 sa pravidlá právneho poriadku krajiny, v ktorej má spotrebiteľ obvyklé bydlisko, napriek tomu uplatnia v prípade, že:

IV. KTORÝ PRÁVNY PORIADOK SA VZŤAHUJE NA SPOR TÝKAJÚCI SA SPOTREBITEĽSKEJ ZMLUVY?

- sú pravidlá zmluvného práva podľa právneho poriadku krajiny, v ktorej má spotrebiteľ bydlisko, pre spotrebiteľa výhodnejšie ako pravidlá zmluvného práva podľa rozhodného práva, ktoré si vybrali strany zmluvy, a
- ak sú tieto pravidlá zmluvného práva zamerané osobitne na ochranu spotrebiteľov a nemožno sa od nich odchýliť dohodou.

→ Rozhodné právo v prípade, že nedošlo k voľbe rozhodného práva

Ak strany zmluvy nedospejú k voľbe rozhodného práva, v určitých situáciách spotrebiteľ podľa článku 6 ods. 1 využije právny poriadok krajiny, v ktorej má obvyklý pobyt. Podmienky uplatnenia uvedených pravidiel sú tieto:

- Podnikateľ:
  - vykonáva svoju obchodnú alebo podnikateľskú činnosť v krajine obvyklého pobytu spotrebiteľa alebo
  - akýmkoľvek spôsobom smeruje takú činnosť do tejto krajiny alebo niekoľkých krajín vrátane tejto krajiny
- a zmluva patrí do rozsahu uvedených činností,

Článok 6 nariadenia Rím I sa uplatňuje bez ohľadu na to, či má podnikateľ sídlo v EÚ.

→ Zmluvy, na ktoré sa nevzťahuje článok 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I

Pravidlá uplatniteľné na spotrebiteľské zmluvy uvedené v článku 6 ods. 1 a 2 nariadenia Rím I sa nevzťahujú na určité druhy zmlúv, ktoré sú jasne uvedené v článku 6 ods. 4⁸.

⁸ „ a) zmluvu o poskytovaní služieb, ak sa služby majú poskytnúť spotrebiteľovi výlučne v krajine, ktorá nie je krajinou jeho obvyklého pobytu, b) zmluvu o preprave, okrem zmluvy, ktorej predmetom je poskytovanie balíku cestovných služieb v zmysle smernice Rady 90/314/EHS z 13. júna 1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb, c) zmluvu, ktorej predmetom je vecné právo k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, okrem zmluvy, ktorej predmetom je právo na časovo vymedzené užívanie nehnuteľnosti v zmysle smernice 94/47/ES, d) práva a povinnosti, ktoré predstavujú finančný nástroj, a práva a povinnosti predstavujúce podmienky, ktorými sa spravujú emisie alebo verejné ponuky či verejné ponuky na prevzatie prevoditeľných cenných papierov a upisovanie a vyplatenie podielov v podnikoch kolektívneho investovania, pokiaľ tieto činnosti neznamenajú poskytovanie finančnej služby, e) zmluva uzavretá v rámci takého druhu systému, na ktorý sa vzťahuje článok 4 ods. 1 písm. h).“

IV. KTORÝ PRÁVNÝ PORIADOK SA VZŤAHUJE NA SPOR TÝKAJÚCI SA SPOTREBITEĽSKEJ ZMLUVY?

→ Čo zahŕňa rozhodné právo?

Článok 12 nariadenia Rím I obsahuje neúplný zoznam záležitostí, ktoré sa riadia rozhodným právom určeným v súlade s týmto nariadením. Medzi záležitosti, ktoré sa riadia rozhodným právom patrí: výklad, plnenie zmluvných záväzkov, dôsledky porušenia zmluvných záväzkov vrátane škôd, rôzne spôsoby zániku záväzkov a dôsledky neplatnosti zmluvy.

Nariadenie obsahuje aj kolízne normy na určenie existencie a platnosti zmluvy alebo akéhokoľvek jej ustanovenia (článok 10), formálnej platnosti zmluvy (článok 11) a právnej nespôsobilosti (článok 13).

V. Judikatúra

→ Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie

Pojem „spotrebiteľ“

Súdny dvor Európskej únie objasnil tento pojem, keď uviedol, že ochrana sa vzťahuje na „súkromných konečných spotrebiteľov“ (vec 150/77, *Bertrand*)⁹. Súdny dvor neskôr dospel k záveru, že ochrana poskytovaná spotrebiteľom sa vzťahuje na zmluvy uzatvorené výhradne jednotlivcami s cieľom uspokojiť potreby spotreby a nemôže sa vzťahovať na spoločnosti alebo právnické osoby (vec C-269/95, *Benincasa*). Poskytnutú ochranu môže uplatniť iba samotný spotrebiteľ, a nie žalobca, ktorý koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo výkonu povolania a ktorému spotrebiteľ postúpil svoje práva (vec C-89/91, *Shearson Lehmann Hutton*). Súdny dvor napokon rozhodol, že vymedzenie spotrebiteľa musí mať v celej únii autonómny a jednotný výklad (C-508/12, *Vapenik*).

⁹ Veci Súdneho dvora Európskej únie sú k dispozícii na jeho webovom sídle http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/.

- Podľa tohto rozhodnutia je potrebné zohľadniť najmä vymedzenie pojmu spotrebiteľa v rozličných právnych nástrojoch Európskej únie, konkrétne v nariadení Brusel I, v nariadení č. 805/2004 z 21. apríla 2014, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky a v smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.
- Súd dospel k záveru, že: *„Vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľov upravený v uvedených ustanoveniach práva Únie, ktorý sleduje obnovenie rovnosti strán pri zmluvách uzatváraných medzi spotrebiteľom a osobou konajúcou v rámci svojho povolania, nemožno uplatnenie týchto ustanovení rozšíriť na osoby, voči ktorým táto ochrana nie je opodstatnená.“*
- Osobitné pravidlá právomoci a rozhodného práva vo veciach spotrebiteľských zmlúv preto nemožno uplatniť ani na zmluvy uzatvorené medzi dvoma osobami konajúcimi v rámci svojich obchodných činností alebo svojho povolania, ani na zmluvy uzavreté medzi dvoma osobami nekonajúcimi v rámci svojich obchodných činností alebo svojho povolania (body 32 a 33 uvedeného rozhodnutia).

Pojem „smerovanie činností“

Osobitná ochrana spotrebiteľov v nariadeniach Brusel I (prepracovanom znení) a Rím I sa uplatňuje, ak podnikateľ „smeruje svoje činnosti“ do členského štátu spotrebiteľa v zmysle článku 17 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I a článku 6 ods. 1 nariadenia Rím I. V tomto ohľade sa v odôvodnení č. 24 nariadenia Rím I odkazuje na konzistentnosť výkladu vecnej pôsobnosti medzi pravidlami nariadenia Brusel I a nariadenia Rím I, ktoré sa konkrétne vzťahujú na pojem „smerovanie činností“. Znamená to, že ďalej uvedená judikatúra sa týka tak otázok právomoci, ako aj otázok rozhodného práva¹⁰.

Súdny dvor poskytol usmernenie o tom, ako vykladať pojem „smerovanie činností“ do určitého členskému štátu. Vo svojom zásadnom rozsudku vo veciach Pammer/Alpenhof (spojené veci C-585/08 a C-144/09) musel Súdny dvor rozhodnúť, či dostupnosť internetového sídla postačuje na to, aby sa stanovilo, že podnikateľ smeruje svoju činnosť do členského štátu bydliska spotrebiteľa v zmysle článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I.

¹⁰ Ak sa zmluva uzatvára so spotrebiteľom v priebehu elektronického obchodu, podnikateľ musí spotrebiteľa informovať, že podľa článku 6 ods. 2 nariadenia Rím I má k dispozícii ochranu, ktorú mu zaručujú imperatívne normy právneho poriadku, ktorý by sa uplatnil, keby neexistovala voľba práva (rozsudok vo veci C-191/15, Verein für Konsumenteninformation).

V. JUDIKATÚRA

Súdny dvor rozhodol, že samotná dostupnosť internetovej stránky v danom členskom štáte nepostačuje na stanovenie, či podnikateľ smeroval svoju činnosť do tohto členského štátu. S týmto cieľom je naopak potrebné preskúmať, či z internetových sídiel a celkovej činnosti podnikateľa vyplýva, že podnikateľ pred uzatvorením zmluvy so spotrebiteľom zamýšľal obchodovať so spotrebiteľmi s bydliskom v jednom alebo viacerých členských štátoch vrátane členského štátu bydliska tohto spotrebiteľa.

Dvor audítorov vypracoval zoznam kritérií, ktoré možno považovať za prejav takéhoto zámeru:

- medzinárodná povaha činnosti,
- uvedenie trasy cesty z ostatných členských štátov do miesta, kde má podnikateľ sídlo,
- používanie iného jazyka alebo inej meny, ako je jazyk alebo mena zvyčajne používaná v členskom štáte, v ktorom má podnikateľ sídlo, s možnosťou vykonať a potvrdiť rezerváciu v tomto inom jazyku,
- uvedenie telefónnych čísiel s medzinárodnou predvoľbou,
- vynaloženie výdavkov na odkazové služby na internete, aby sa spotrebiteľom s bydliskom v ostatných členských

štátoch uľahčil prístup na stránku podnikateľa alebo jeho sprostredkovateľa,

- používanie doménového mena prvej úrovne, ktorá je iná ako prvá úroveň členského štátu, v ktorom má podnikateľ sídlo, a
- zmienka o medzinárodnej klientele tvorenej klientmi s bydliskom v rôznych členských štátoch.
- Naopak, ďalej uvedené prvky nepredstavujú dostatočný dôkaz o uvedenom zámere:
- samotná dostupnosť internetovej stránky podnikateľa alebo jeho sprostredkovateľa v členskom štáte, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, alebo
- e-mailová adresa a ďalšie kontaktné údaje, alebo
- používanie jazyka alebo meny, ktoré sa bežne používajú v členskom štáte podnikateľa.

V rozsudku vo veci Mühlleitner (C-190/11) Súdny dvor rozhodol, že nie je nevyhnutné, aby sa zmluva uzatvárala na diaľku, možno to však zohľadniť pri posudzovaní všetkých relevantných

faktorov potrebných na preukázanie skutočnosti, či podnikateľ smeruje svoju činnosť do určitého členského štátu.

V rozsudku vo veci Emrek (C-218/12) Súdny dvor rozhodol, že v článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I [článok 17 ods. 1 písm. c) prepracovaného znenia] sa nevyžaduje príčinná súvislosť medzi internetovým sídlom a uzatvorením zmluvy. Takáto príčinná súvislosť však predstavuje dôkaz o súvislosti medzi zmluvou a obchodnou alebo podnikateľskou činnosťou smerujúcou do členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko.

→ Vybraná vnútroštátna judikatúra

Francúzsko

Vo svojom rozsudku z 12. júla 2005 (Občiansky senát 1, 12. júla 2005, 02-13960) kasačný súd objasnil vyjadrenie „*kroky potrebné na uzatvorenie zmluvy*“ uvedený v článku 13 ods. 3 písm. b) Bruselského dohovoru z roku 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

Podľa kasačného súdu v prípade spotrebiteľa usadeného vo Francúzsku, ktorý reaguje na inzerciu na predaj hmotného tovaru uverejnenú v novinách tejto krajiny spoločnosťou, ktorá má sídlo v inej krajine, v tomto v prípade v Nemecku, predstavuje odpoveď na ponuku vykonaná osobitne s cieľom vypracovania

plánov a špecifikácií, ktoré sú nevyhnutným predpokladom pre zmluvu, „*krok potrebný na uzatvorenie zmluvy*“ v zmysle článku 13 ods. 3 písm. b) Bruselského dohovoru z roku 1968, ktorým sa udeľuje právomoc súdu miesta bydliska spotrebiteľa, a to za predpokladu, že táto odpoveď sa chápe ako vyhlásenie vyjadrujúce úmysel spotrebiteľa konať na základe inzercie.

Vyjadrenie „*kroky potrebné na uzatvorenie zmluvy*“ v zmysle článku 13 ods. 3 písm. b) preto výslovne neodkazuje na akt, ktorý vedie priamo k uzatvoreniu zmluvy, **ale aj na úkon vykonaný pred prijatím zmluvy, ak sa týmto úkonom preukazuje zámer spotrebiteľa následne konať na základe osobitne vypracovaného návrhu a ak tento úkon predstavuje nevyhnutný predpoklad pre zmluvu.**

Pokiaľ ide o dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, kasačný súd rozhodol, že francúzsky právny poriadok je v prípade neexistencie výslovného výberu rozhodného práva účastníkmi zmluvy uplatniteľný, keď sa predaj „od dverí k dverám“ uskutočnil v mieste bydliska francúzskeho spotrebiteľa (Občiansky senát 1, 12. júla 2005, 02-16915).

Kasačný súd zdôraznil, že predmetná zmluva sa týkala poskytovania služieb a že sťažovateľ bol oslovený ako spotrebiteľ vo svojom bydlisku vo Francúzsku, kde podpísal zmluvu. Pokiaľ nebol výber nemeckého rozhodného práva výslovný, mal by sa

V. JUDIKATÚRA

uplatniť francúzsky právny poriadok podľa článku 5 ods. 3 Rímskeho dohovoru, v ktorom sa stanovuje: „*Ak je zo všetkých okolností prípadu zrejmé, že zmluva má v prípade absencie voľby práva zjavne užšiu väzbu s inou krajinou, než je krajina uvedená v odsekoch 1 alebo 2, uplatní sa právny poriadok tejto inej krajiny.*“

Kasačný súd v tomto rozsudku trvá na reštriktívnom výklade v súvislosti s vyjadrením výberu rozhodného práva. Ukladá „výslovnú“ voľbu, zatiaľ čo článok 3, ktorý odkazuje na článok 5 ods. 2, umožňuje voľbu „*preukázanú s primeranou istotou v rámci zmluvných podmienok alebo okolností prípadu*“. V tejto súvislosti sa nariadením Rím I zo 17. júna 2008 obmedzila možnosť voľby rozhodného práva pre spotrebiteľské zmluvy (článok 6) s cieľom dosiahnuť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľov.

Nemecko

Spolkový Najvyšší súdny dvor (BGH), rozhodnutie z 9. februára 2017 – č. veci: IX ZR 67/16

Pôvod majetku nehrá žiadnu úlohu, pokiaľ ide o otázku, či fyzická osoba uzatvára zmluvu na účely obchodnej alebo podnikateľskej činnosti. V opačnom prípade by bola zriedka možná právomoc nad spotrebiteľskými zmluvami, pretože

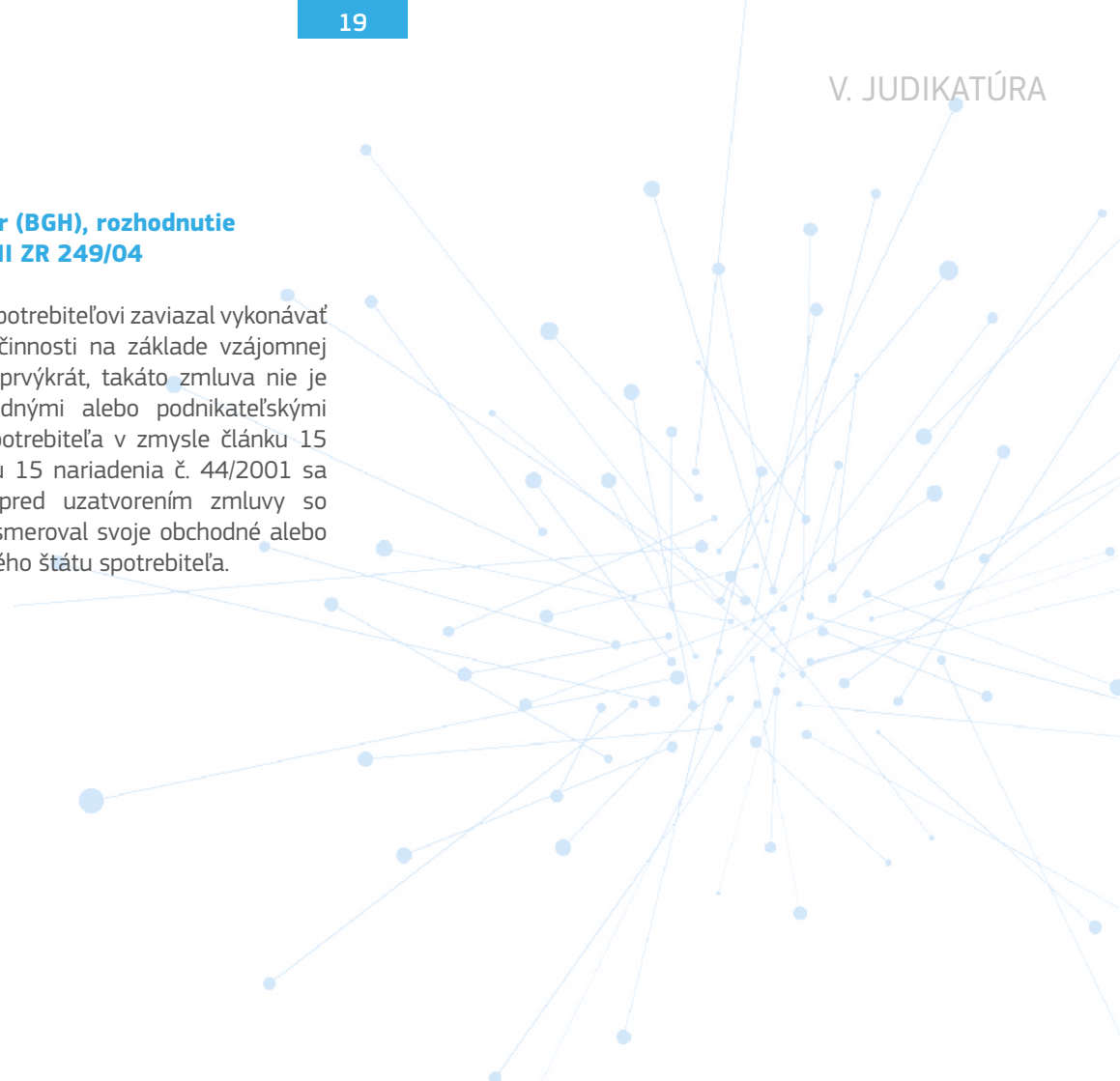
majetok vo väčšine prípadov pochádza z obchodných činností. Neskoršie uzavretie zmluvy medzi spotrebiteľom a podnikateľom nemusí byť motivované činnosťami podnikateľa, ktoré boli nasmerované do členského štátu spotrebiteľa. Spotrebiteľ nestráca právomoc nad spotrebiteľskými zmluvami v prípadoch, keď jeho zmluvný partner prevedie svoje práva zo zmluvy na tretiu stranu.

Spolkový Najvyšší súdny dvor (BGH), rozhodnutie z 24. apríla 2013 – prípad č. XII ZR 10/10

Tento rozsudok sa týka prípadu, keď holandský spotrebiteľ uzatvoril zmluvu týkajúcu sa prenájmu mobilného telefónu. Spotrebiteľ sa o činnosti podnikateľa dozvedel prostredníctvom jeho domovskej stránky, na ktorej sa uvádzal opis trasy z prihraničného regiónu v Holandsku do priestorov v Nemecku. Stránka na viacerých miestach obsahovala aj údaj: „*Wij spreken Nederlands!*“ (v preklade „Hovoríme holandsky!“). Samotná zmluva bola uzatvorená v priestoroch nemeckého podnikateľa. Spolkový Najvyšší súdny dvor rozhodol, že na uplatnenie článku 15 nariadenia č. 44/2001 sa nevyžaduje, aby bola zmluva medzi spotrebiteľom a podnikateľom uzatvorená na diaľku.

Spolkový Najvyšší súdny dvor (BGH), rozhodnutie z 30. marca 2006 – č. veci: VII ZR 249/04

V prípade, že sa podnikateľ voči spotrebiteľovi zaviazal vykonávať obchodné alebo podnikateľské činnosti na základe vzájomnej zmluvy o poskytnutí služby po prvýkrát, takáto zmluva nie je uzavretá v súvislosti s obchodnými alebo podnikateľskými činnosťami v členskom štáte spotrebiteľa v zmysle článku 15 nariadenia č. 44/2001. V článku 15 nariadenia č. 44/2001 sa vyžaduje, aby podnikateľ už pred uzatvorením zmluvy so spotrebiteľom vykonával alebo smeroval svoje obchodné alebo podnikateľské činnosti do členského štátu spotrebiteľa.

VI. Celkové závěry

Súd konajúci vo veci žaloby proti podnikateľovi v súvislosti s individuálnou spotrebiteľskou zmluvou musí vykonať túto analýzu:

Právomoc

→ Týka sa spor spotrebiteľskej zmluvy v zmysle článku 17 nariadenia č. 1215/2012?

Ak ÁNO, mám právomoc podľa oddielu 4 nariadenia č. 1215/2012?

→ Existuje dohoda o voľbe súdu spĺňajúca podmienky článku 19?

→ Áno. Súd skúma, či je žalovaný (podnikateľ) žalovaný na mieste, ktoré je v súlade s dohodou o voľbe súdu.

→ Nie. Prejdite na článok 18 a zistite, či súd môže určiť, že obvinený (podnikateľ) je žalovaný v mieste, kde má sídlo, alebo v mieste, kde má spotrebiteľ bydlisko.

NIE:

Mám právomoc podľa iných pravidiel stanovených v nariadení č. 1215/2012?

Rozhodné právo

→ Ktorý právny poriadok sa vzťahuje na spotrebiteľské zmluvy?

1 – Je zmluva spotrebiteľskou zmluvou v zmysle článku 6 ods. 1?

ÁNO:

za predpokladu, že sú splnené tieto požiadavky:

→ zmluvu uzatvára spotrebiteľ (fyzická osoba, ktorá koná mimo predmetu svojej činnosti alebo podnikania),

→ s podnikateľom (inou osobou, ktorá koná v rámci svojho predmetu činnosti alebo povolania)

a

→ je splnená jedna z dodatočných podmienok článku 6 ods. 1 písm. a) alebo b):

→ podnikateľ vykonáva svoje činnosti v krajine obvyklého pobytu spotrebiteľa

alebo

→ podnikateľ smeruje svoje činnosti do krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa (len do tejto krajiny alebo do niekoľkých krajín vrátane danej krajiny)

NIE:

Ak existuje zmluva medzi spotrebiteľom a podnikateľom v zmysle článku 6 ods. 1, ale nie je splnená žiadna z dodatočných podmienok v článku 6 ods. 1 písm. a) alebo b), prejdite na články 3 a 4 nariadenia Rím I a určite rozhodné právo.

Ak je odpoveď na otázku 1 áno, prejdite na druhú otázku.

2 – Obsahuje zmluva doložku o voľbe rozhodného práva?

ÁNO:

→ Súd uplatní zvolené rozhodné právo – článok 6 ods. 2 nariadenia Rím I.

→ Ak však existujú pravidlá právneho poriadku, od ktorých sa nemožno odchyliť a ktoré by v prípade neexistujúcej voľby boli uplatniteľné podľa článku 6 ods. 1, uplatnia sa tieto osobitné ustanovenia.

VI. CELKOVÉ ZÁVERY

NIE:

Súd uplatní právny poriadok krajiny, v ktorej má spotrebiteľ obvyklý pobyt – článok 6 ods. 1 nariadenia Rím I.

Obráťte sa na EÚ

Osobne

V rámci celej EÚ existujú stovky informačných centier Europe Direct. Adresu centra najbližšieho k vám nájdete na tejto webovej stránke: https://europa.eu/european-union/contact_sk

Vyhľadávanie informácií o EÚ

Online

Informácie o Európskej únii sú dostupné vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie na webovej stránke Europa: https://europa.eu/european-union/index_sk

Publikácie EÚ

Publikácie EÚ, bezplatné alebo platené, si môžete stiahnuť alebo objednať z knižkupectva na webovej stránke <https://publications.europa.eu/sk/publications>. Ak chcete získať viac než jeden výtlačok bezplatných publikácií, obráťte sa na službu Europe Direct alebo vaše miestne informačné centrum (pozri https://europa.eu/european-union/contact_sk).

Telefonicky alebo e-mailom

Europe Direct je služba, ktorá odpovedá na vaše otázky o Európskej únii. Túto službu môžete kontaktovať:
— prostredníctvom bezplatného telefónneho čísla: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektorí operátori môžu tieto hovory spoplatňovať),
— prostredníctvom štandardného telefónneho čísla: +32 22999696, alebo
— e-mailom na tejto webovej stránke: https://europa.eu/european-union/contact_sk

Právo EÚ a súvisiace dokumenty

Prístup k právnym informáciám EÚ vrátane všetkých právnych predpisov EÚ od roku 1952 vo všetkých úradných jazykoch nájdete na webovej stránke EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>

Otvorený prístup k údajom z EÚ

Portál otvorených dát EÚ (<http://data.europa.eu/euodp/sk>) poskytuje prístup k súborom dát z EÚ. Dáta možno stiahnuť a opätovne použiť bezplatne na komerčné aj nekomerčné účely.

